

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23.01.2002, sp. zn. 1 Ko 559/2001, ECLI:CZ:VSPH:2002:1.KO.559.2001.1

Číslo: 82/2003

Právní věta:

Má-li dlužník splnit dluh manželům společně a nerozdílně, jde o jediný závazek, který neosvědčuje dlužníkům úpadek ve smyslu ustanovení § 1 odst. 2, věty první, zákona č. 328/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 23.01.2002

Spisová značka: 1 Ko 559/2001

Číslo rozhodnutí: 82

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Konkurs

Předpisy: § 1 odst. 2 předpisu č. 328/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové usnesením z 29. 8. 2001 prohlásil konkurs na majetek Ing. R. B. (dále jen dlužník), správcem konkursní podstaty ustavil Ing. Mgr. J. D., vyzval věřitele, aby do třiceti dnů od prohlášení konkursu přihlásili své nároky vůči dlužníkovi, a osoby, které mají vůči dlužníkovi závazky, vyzval, aby místo dlužníkovi poskytly plnění správci konkursní podstaty.

V odůvodnění tohoto rozhodnutí soud prvního stupně uvedl, že navrhovatelé A) a B) mají za dlužníkem pohledávku každý ve výši 155 000 Kč, neboť s dlužníkem uzavřeli smlouvu o smlouvě budoucí, na jejímž základě se dlužník zavázal navrhovatelům prodat byt. Uvedení navrhovatelé, kteří jsou manželé, zaplatili dle smluvního ujednání dlužníku zálohu celkem ve výši 311 000 Kč. Dlužník však v mezidobí předmětný byt prodal třetí osobě a zaplacenou zálohu přes výzvu nevrátil. Dále se prohlášení konkursu domáhal navrhovatel C) a tvrdil, že mu dlužník dluží 722 466 Kč za neuhrazené stavební práce.

Dlužník se k pohledávkám navrhovatelů A) a B) nevyjádřil, pohledávku navrhovatele C) zpochybnil tvrzením, že vyúčtování provedených prací obsahuje smyšlené údaje a smlouva, jež byla uzavřena, není dosud skončena, takže navrhovatelé C) nabíhá smluvní penále. Při kolaudačním řízení bylo zjištěno, že práce byly provedeny nekvalitně a s vážnými technickými nedostatky. Soud prvního

stupně „i přes námitky dlužníka vůči pohledávce navrhovatele C) došel k závěru, že bylo prokázáno, že dlužník má více věřitelů (tedy alespoň dva), kterým neplní po delší dobu své splatné závazky“. Protože soud neshledal žádné překážky, pro které by konkurs nemohl prohlásit, postupoval dle § 12a odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání (dále též ZKV) a návrhu na prohlášení konkursu vyhověl, když dovodil, že dlužník je v úpadku ve formě insolvence.

Proti tomuto usnesení se dlužník včas odvolal a požadoval, aby odvolací soud napadené usnesení zrušil. Uváděl, že navrhovatelé A) a B) jsou manželé a není tak splněna podmínka mnohosti věřitelů. Manželé P. nemohou samostatně uplatňovat své pohledávky, neboť se jedná o pohledávku jedinou, vyplývající ze společného jmění manželů. Věřitel C) pak není aktivně legitimován, protože svou pohledávku postoupil třetí osobě. Konečně dlužník vytýkal soudu, že nezkoumal jeho majetkové poměry. Dlužník v současné době nevlastní než osobní věci a jeho jediným příjmem je invalidní důchod. Jeho majetek proto nebude postačovat k úhradě nákladů konkursu. Návrh měl být proto z tohoto důvodu zamítnut.

Navrhovatelé navrhli potvrzení napadeného usnesení z důvodu jeho věcné správnosti. Zaujímalí též stanovisko, že odvolání proti usnesení o prohlášení konkursu podal nelze.

V r c h n í s o u d v Praze přezkoumal napadené usnesení i řízení jeho vydání předcházející, a to dle § 212 a § 212a o. s. ř., aniž nařizoval jednání (§ 214 odst. 2 písm. c/ o. s. ř.), a dospěl k závěru, že odvolání je přípustné a důvodné. Usnesení soudu prvního stupně proto zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Pokud se týká posouzení přípustnosti odvolání, vyšel odvolací soud z toho, že občanský soudní řád v § 202 stanoví, proti kterým rozhodnutím soudu odvolání přípustné není. Usnesení o prohlášení konkursu zde uvedeno není, rovněž tak nemožnost napadnout je odvoláním neuvádí ani jiné ustanovení občanského soudního řádu či zákona o konkursu a vyrovnání. Posledně uvedený právní předpis vylučuje podání odvolání toliko v případě, že návrh na prohlášení konkursu podal dlužník sám nebo osoba za dlužníka povinná ho podat. Tak tomu ale v souzené věci není, proto má odvolací soud za to, že dlužník se odvolat mohl.

Podle ustanovení § 12a odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání soud bez zbytečného odkladu prohlásí konkurs, bude-li k návrhu věřitele osvědčeno, že dlužník je v úpadku (§ 1), a budou-li splněny ostatní zákonem stanovené podmínky (§ 1a, § 12a odst. 3 a § 67c odst. 1).

Dlužník je v úpadku ve smyslu ustanovení § 1 odst. 2 nebo 3 zákona o konkursu a vyrovnání, pokud má více věřitelů a není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky, fyzická osoba, je-li podnikatelem, a právnická osoba je v úpadku i tehdy, jestliže je předlužena. Podle ustanovení § 4 odst. 2 téhož zákona je věřitel, který podal návrh na prohlášení konkursu, mimo jiné povinen doložit, že má proti dlužníkovi splatnou pohledávku.

V daném případě soud prvního stupně správně dovodil, že dlužník neplnil po delší dobu svůj splatný závazek vůči více věřitelům, jimiž v době prohlášení konkursu jistě byli navrhovatelé A) a B). Tato zjištění soudu prvního stupně stojící na obsahu spisu dlužník kvalifikovaně nepopíral a závěr o tom, že tito navrhovatelé jsou jeho věřiteli, ničím nezpochybnil. Existence těchto věřitelů však sama o sobě prohlášení konkursu neumožňuje, neboť zákon v § 1 odst. 2 výslovně stanoví, že v úpadku je ten, kdo není schopen plnit po delší dobu své splatné závazky. V daném případě není pochyb o tom, že vůči manželům P. má dlužník toliko jeden závazek, jenž vyplývá z plnění poskytnutého dlužníku na základě smluvního ujednání o převodu vlastnictví k bytu. Pokud takto byly dlužníku poskytnuty prostředky ze společného jmění navrhovatelů A) a B), jedná se o pohledávku jedinou, byť jsou k

jejímu vymáhání oprávnění oba manželé (§ 145 obč. zák.). Lze proto uzavřít, že dlužníkův úpadek nelze mít za osvědčený tam, kde jeho věřiteli jsou toliko manželé s jedinou pohledávkou patřící do jejich společného jmění.

Veden odlišným právním názorem se soud prvního stupně již v písemném vyhotovení svého rozhodnutí nezabýval tím, zda dlužník má splatný závazek i vůči navrhovateli C), a nezdůvodnil, jak nahlíží na dlužníkova tvrzení pohledávku tohoto věřitele zpochybňující. Pokud by tuto pro věc zásadní otázku týkající se tvrzeného dlužníkova úpadku řešil přímo odvolací soud, porušil by princip dvojinstančnosti řízení a ve svých důsledcích by takovým postupem účastníkům odpíral právo řádného opravného prostředku.

Za této situace postupoval odvolací soud dle § 221 odst. 1 o. s. ř., napadené usnesení ve výroku o prohlášení konkursu zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení soudu prvního stupně, na němž nyní bude, aby se opětovně důvodností návrhu zabýval. Pro úplnost budiž v té souvislosti uvedeno, že v případě osvědčení pohledávky, jež původně měla svědčit P. Z., lze při splnění ostatních zákonných podmínek prohlásit konkurs bez toho, že by bylo nutné zkoumat, zda její nositel je účastníkem tohoto řízení, neboť úpadek dlužníka by v takovém případě byl dán již samou existencí dalšího věřitele (lhostejno zda postupníka či postupitele).